СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 40. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 18 лютого 1933. VOL. XLI. No. 40. Jersey City, N. J., Saturday, February 18, 1933. THREE CENTS.

СЕНАТ УХВАЛИВ ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЇ ШЛЯХОМ СТЕЙТОВИХ КОНВЕНЦІЙ

ВАШИНГТОН. — Сенат заявився 63 голосами проти 23 за резолюцію сенатора Блейна в справі знесення прогибіції. В той спосіб перший раз на протязі останніх 15 років заломано в сенаті становище сухих і ухвалено поправку до конституції, якою зноситься 18 поправку.

Резолюція одержала більшість двох третин голосуючих і тому перейшла.

Тепер та справа опиниться у палаті послів. Предсідник цеї палати, Гарнер, певний, що палата теж заявиться за знесення прогибіції. Як демократи так і републиканці заявляють, що така ухвала відповідає партійній плятформі.

Якщо резолюція перейде в конгресі, тоді справа опиниться у стейтах. Конвенції стейтів мають ту резолюцію приняти або відкинути на протязі 7 літ. Якщо три четвертини стейтів заявляться за знесення прогибіції, резолюція стане законом.

Разом з тим поборлено застереження для тих стейтів, які захочуть далі бути сухими.

ЦІЛИЙ СВІТ ПОЗДОРОВЛЯЄ РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — З усіх частин світа, від королів, міністрів і визначних політиків, надійшли до нововибраного президента телеграми, в яких висказано радість зприводу невдалого атентату на нього.

ЗБІЛЬШАЮТЬ ОХОРОНУ РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — Призначено 150 полісменів для охорони Френклина Рузвелта, як він повернеться до Ню Йорку, бо надіються, що є можливий ще один атентат на нього.

МІСІС РУЗВЕЛТ ВЖЕ НЕ ДУМАЄ ПРО АТЕНТАТ.

ІТАКА (Ню Йорк).—Місіс Френклин Рузвелт глядить фільософічно на такі події як атентат на її мужа. Каже, що не треба думати про такі справи, а треба далі братися за свою роботу.

Вона не зажадала для себе ніякої особливої охорони.

ЧЕРМАКОВИ НЕ ПОЛІПШАЛО.

МАЯМІ. — Ще не знати, що буде з мейором Чермаком. Лікарі вважають його положення далі критичним і рахуються з можливістю катастрофи, себто смерти. Кажуть, що кулі від пострілу дуже ослабили його серце.

УВАЖАЮТЬ ЗАНҐАРУ БОЖЕВІЛЬНИМ.

ВАШИНГТОН. — Федеральні детективи стверджують, що Зангара не був з ніким у змові щодо замаху на життя нововибраного президента. Кажуть, що його треба вважати божевільною людиною.

ПРОФ. МОЛІ ПРО ЗАНҐАРУ ЯК ОСВІЧЕНУ ЛЮДИНУ.

НЮ ЙОРК. — Проф. Реймунд Молі, економічний дорадник Френклина Рузвелта, котрий був свідком замаху Зангари на нововибраного президента, твердить, що Зангара є освіченою людиною. Він має більшу інтелігенцію, ніж власти припускають. Він теж перейшов іспит при натуралізації без усяких перешкод. Про нього нема ніяких записок у поліції. Він теж не манифестував себе ніколи соціялістом, ні анархістом.

Проф. Молі є тої думки, що опозиція Занґари до всякої влади та ненависть до багатих походить з його шлункової хороби, яка є причиною його песимістичного погляду на світ.

ҐАРНЕР БУВ БИ СТАВ ПРЕЗИДЕНТОМ.

ВАШИНГТОН. — Колиб нововибраний президент Рузвелт був убитий підчас атентату в Маямі, то був би прийшов до влади нововибраний заступник президента, Джан Гарнер, згідно з 20 поправкою конституції, яку недавно принято.

БАНКИ НАДУЖИВАЛИ ПОВНОВЛАСТЕЙ.

ВАШИНГТОН. — Чарлз Дос зізнав перед сенатським комітетом, що його власний банк, „Сентрел Ріпобликен Бенк енд Трост Компані", в якім він був президентом, нарушив закон, бо позичив ґрупі Інсола суми, які переходять 15% капіталу банку.

Група Інсола, що обертала міліярдами, скінчила, як відомо, банкроцтвом.

НЕ ДОЗВОЛЯТЬ НА ЧЕРВОНУ ПАРАДУ.

ВАШИНГТОН. — Комуністи хотіли влаштувати в день 4 березня у Вашингтоні червону параду. Та поліція на це не дала дозволу. Заявила, що в той день буде тільки одна парада: інавгураційна.

ФАРМЕРИ ДАЛІ ПРОТЕСТУЮТЬ.

ЛИНКОЛН (Небраска). — Коло 4,000 фармерів перемашерували перед капітолем і предложили леґіслятурі свої домагання, а потім розійшлися спокійно домів.

ІНДІЯНАПОЛІС. — Понад 5,000 фармерів з Індіяни запротестували на вічу проти леґіслятури за те, що вона не ухвалює податкових полекш.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

В неділю, 19-го лютого, в год. 2:45 пополудні, відбудеться українська програма на радіо зі стації W.W.R.L. 1500 k.c. Крім музичних точок цеї програми, які виконає українська Сокільська Орхестра з Ню Йорку, під проводом дир. О. Даниловича, буде два баритонові соля, які відспіває гр. Анд. Цюпа, при піяні його дочка Павлина. Також буде скрипкове сольо гр. Олешкевича. Анонсує гр. П. Задорецький.

НЕ ТРЕБА РОЗДАВАТИ КАРТ.

У лондонських крамницях появився новий винахід: механізм, що сам мішає і роздає карти. Є це електричний мотор у скринці, поміщений на боці стола, куди вкидають карти. Загорілі грачі захоплені цим винаходом, бо не потребують тратити часу на перемішування та роздачу карт. Крім цього відпадає підозріння, що грач, роздаючи карти, може деякі відповідно зазначити у своїй памяти.

СПІРИТИСТИЧНИЙ МУЗЕЙ.

У Будапешті відчинили перший у світі спіритистичний музей, де зібрані всякі матеріяльні докази взаємин людей із другим світом. Директор музею, д-р Елемер Пап-Ченгері, показує відвідувачам ріжні предмети, які покидали духи підчас своїх сеансів. В окремій вітрині на почеснім місці бачимо чотири цибулі: їх кинуло астральне тіло від рабіна Ісаака, що помер 1600 літ тому. Головний експонат це 9-кілевий камінний хрест, що теж попав туди якимсь чудесним способом. Характеристичне явище, що духи найрадше залишають по собі ріжні харчі: ковбасу, хліб, овочі. Деякі відвідувачі впевняють, що збірка тих усіх доказів замісць зміцнювати віру в духи, збільшує їх сумніви.

ВЕЛИЧЕЗНІ ПІДЗЕМНІ ПЕЧЕРИ.

На границі чесько-мадярській докінчено прослідкування недавно відкритих підземних печер, які тягнуться безперервно повних двацять кільометрів під землею, від мадярської місцевости Актелек до словацького села Плешівця. Є це найбільші підземні печери на світі. Між обома державами має дійти до порозуміння, в який спосіб запобігти ужиткуванню цих підземних печер пачкарями і злодіями. В печерах є прегарні „соплі", звані сталяктити і сталягміти. Вони витворилися з вапняка, що скапує з водою і творить фантастичні фігури, які при світлі виблискуються ріжними красками. Недалеко входу до печери знайшли сліди чоловіка зперед кільканацятьох тисяч літ: кости, вироби з каменя і сліди вогнища. В Галичині є подібні, але багато менші печери в Кривчу і в Більчу Золотім, недалеко Збруча.

БОМБИ І СТРІЛИ.

В Рожищах, пов. Луцьк, поліційна стежа хотіла в ночі придержати двох підозрілих людей. У відповідь на те один з них кинув ручну гранату, що покалічила поліцаїв. Тоді стежа дала кілька стрілів, наслідком чого один чоловік упав трупом, а другого арештовано.

МУСОЛІНІ СПРОСТОВУЄ.

На засіданню ради міністрів Мусоліні, як міністер справ заграничних, заявив, що Італія не має союза з Німеччиною й Угорщиною. Такі чутки є безпідставною вигадкою.

ПРОТИ СОКОЛІВ У ЮГОСЛАВІЇ.

У Югославії церковна влада наложила клятву на соколів. У пастирському листі признали їх організацію протирелігійною. З цього приводу прийшло до поважних сутичок між соколами й католиками. Кількох священиків арештували й засудили на 14 днів арешту.

АРЕШТОВАНО ВБИВНИКА.

В Татарську коло Стрия, дня 24 листопада м. р. хтось вистрілом з карабіну вбив Михайла Костика перед його хатою. По довшім веденню слідства викрито, що вбивство це поповнив сусід замордованого, Михайло Мельник, на тлі особистої пімсти. Виновника арештовано й відставлено до суду в Стрию.

ФАБРИКА ГРОШЕЙ НА СЕЛІ.

По розвязанні „Сель-роба" поліція перепроваджувала ревізію в Коцурові, бобрецького повіту, м. ін. і в Івана Багрія. Нічого політичного не знайшли, але знайшли за це фальшиву двозолотівку і прилади до фабрикації грошей. Виявилося, що ті прилади дав Багріеви Михайло Слоцький, недалекий сусід, а цей знову подав, що намовив його до того Степан Влах, родом з Коцурова, замешкалий у Львові. Дня 17. січня ц. р. станули всі три перед судом присяглих у Львові, обжалованi за злочин з § 175 к. к. По переведеній розправі присяглі судді узнали винним тілки Слоцького, а трибунал у складі суддів Мединського, Ягодзінського і Павльового засудив його на два роки тюрми.

ДЕВЯТЬ НОВИХ ОО. ВАСИЛІЯН.

Останньої неділі в грудні м. р. відбулося в Кристинополі, пов. Сокаль, в домі василіянських богословських студій, висвячення девятьох василіянських богословів з галицької провінції Чина св. В. В. Так отже число священиків цеї провінції зросло до 99 осіб. Увесь василіянський Чин має тепер 534 членів, які живуть у девятьох державах Европи й Америки.

ТРАГІЧНИЙ ЖАРТ.

У французькій місцевости Пуатіє товариші зажартували собі з Пера Пріера й заявили йому, що він піде на 3 дні до арешту за те, що не голосував підчас останніх парляментарних виборів.

44-літній Пріер думав, що це правда, і пішов добровільно до директора тюрми і просив його, щоби йому дали келію. Але директор тюрми прогнав Пріера. Тоді Пріер зголосився в жандармерії і щойно тут вияснили йому, в чому жарт. Чергового дня прийшов Пріер до служби похмурий. А товариші дальше насміхалися з нього. Після того він десь пропав. По двох днях розшуків знайшли лише його трупа, що висів на галузи вишневого дерева у своїм саді.

ЛІКАР І ХОРИЙ УМИРАЮТЬ ПРИ ОПЕРАЦІЇ.

У Варелі, в Олденбурґу, переводив д-р Букен операцію хорого, вирізуючи йому чирак на підборіддю. Підчас операції лікар знайшов велику спухлину в шиї хорого. Її треба було зараз оперувати, бо інакше спухлина, сама отворившися, мусіла би задушити хорого. При цій тяжкій операції, що тревала годину, лікареви зробилося лихо. Він ледви дійшов до другої кімнати, де й умер у кількох хвилинах. Сестриці заалярмували другого лікаря в шпиталі. Але заки лікар надбіг, хорий умер від розпливу крови через недовершену операцію.

ЩО „ВОНА" ПОВИННА ЗНАТИ ПЕРЕД ПОДРУЖЕМ.

У Парижі пересправляли над цікавим процесом.

Один накладець оповістив з великою рекламою про видання „Що повинна молода дівчина знати перед подружем". Плякати й усякі можливі оголошення заохочували молоденькі дівчата до купна цеї дуже інтересної книги. Крім цього запевняли їх, що замовлені книжки висилається дискретно почтою. Певна річ, що накладець зробив дуже добрий інтерес, бо наклад цього цікавого твору був вичерпаний в дуже короткім часі.

Тому, що зміст так голосно вихваленої книги не задоволив дівчат і, на їх думку, видавець виманив від них лише гроші, запізвали його за баламуцтво до суду, бо вихвалена ним книжка була звичайна собі кухарська книжка.

При розправі суддя був цілком іншого погляду ніж позивальниці. Він дивувався, що молоді Парижанки не хотять нічого знати про штуку варення, зате зручний накладець поступив собі коректно й чесно, коли він припоручував дівчатам перед подружем лектуру корисної для них кухарської книжки.

Тому то й суд увільнив обжалованого від вини й кари.

ЗА ЩО В РУМУНІЇ АРЕШТУЮТЬ.

Справа румунського професора середних шкіл, Форцу, не абиякої ваги. На конгресі вчительства в Румунії Форцу виголосив торік палку промову проти безпорядків у Румунії. Урядовцям не платять, бо держава не має грошей, а впливові політики мають стільки посад, що разом дають їм величі суми зарібку. Форцу наводив конкретні факти. Свої погляди він висказував і в пресі. За ці виступи його арештували й відставили до слідчої вязниці. Це викликало велике враження серед учительства й громадянства. Відбуваються віча з протестами. Вчительство висказує свою солідарність з підсудним. Сам Форцу держиться гідно, признається до всього, що йому закидують, і заявляє, що не змінить своїх поглядів, ані поступків. Вся преса широко про це розписується. Особливо кипить у Букарешті.

ВОВКИ НА ВИЛЕНЩИНІ.

В ошмянському повіті волочаться стада вовків, що добуваються до селянських загород і роздирають корови й телята. Селяни роблять облави на хижаків. У лингманському повіті вбили три вовки.

КРІВАВИЙ БІЙ СТРАЙКАРІВ З ВІЙСЬКОМ

ПІДЧАС АТАКИ РУМУНСЬКОГО ВІЙСЬКА НА РОБІТНИКІВ УБИТО 9 І ПОРАНЕНО ТЯЖКО 36 ОСІБ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Чотири тисячі залізничих робітників застрайкували й захопили в свої руки залізнодорожні майстерні. Там вони забаракадувалися й поставили до уряду певні домагання. Щоб звільнити майстерні від страйкарів, уряд вислав проти них військо. Робітники відмовилися добровільно звільнити майстерні й приготовилися до їх оборони. Командант війська чекав цілу ніч згоди робітників на добровільну здачу, але робітники не здавалися, відстрілюючись з револьверів, коли жовніри пробували наблизитися до барикад.

Ранком кілька скорострілів сильним огнем обстріляли майстерні, а потім військо пішло в атаку на барикади. Маючи в себе мало й невідповідної зброї, робітництво не могло довго боронитися. Влада скоро захопила майстерні. Підчас бійки вбито 7 робітників та 16 тяжко поранено кулями й багнетами. Крім того двох жовнірів убито й 20 поранено.

Король Карло мав довшу нараду з міністром комунікації, міністром внутрішніх справ і з комендантом букарештенської залоги, ґенералом Юкою. Нарада торкалася дальшої боротьби з робітництвом та спинення страйкового й революційного руху, що все більше охоплює румунські робітничі маси. Більшість крамниць у місті тепер замкнено, бо бояться дальших заворушень і їх розгрому.

ЛЮБКА КОРОЛЯ ВТІКЛА З РУМУНІЇ.

НІЦА (Франція). — Сюди прилетіла літаком з Букарешту любовниця короля Карла пані Люпеску. Вона не захотіла лишатися в Румунії, коли там почалися робітничі заворушення та взагалі розростається революційний рух.

ПОЛЯКИ ПОВИБИВАЛИ ВІКНА В СВОЇМ КОНСУЛЯТІ.

ПАРИЖ (Франція). — Сто безробітних Поляків урядили демонстрацію перед польським консулятом з протестом проти того, що при виданню їм допомоги консулят переводить великі формальности й відтягає надовго видачу допомоги. Демонстранти вдерлися до будинку консуляту, повибивали в нім вікна, понищили урядження й поранили двох урядовців.

Французька поліція припинила розгром консуляту й арештувала 50 демонстрантів.

50,000 ВІЙСЬКА ПРОТИ ДЖЕГОЛУ.

МУКДЕН (Манджурія). — Всі шляхи й залізниці Манджурів у напрямі до провінції Джеґол тепер загачені військом та воєнними припасами й устаткуванням армії, яка в числі 50,000 уже стала на позиціях, звідки має розпочати рішучий наступ проти цієї провінції. В складі армії знаходяться, крім японських військ, також війська уряду Манчука. Більшість армії складається з військ, які вже мають на полях Манджурії річний боєвий досвід.

Сподіваються, що двіста-тисячна китайська армія, яка готується боронити Джеґол, не зможе боротися проти добре устаткованої й вишколеної японської армії. Японці тепер лише вичікують відповідного часу, щоб розпочати свій наступ.

ЯПОНІЯ НЕ БОЇТЬСЯ ВИСТУПИТИ З ЛІҐИ НАЦІЙ.

ТОКІО (Японія). — Воєнний міністер, ґенерал Аракі, в інтервю заявив, що коли повідомлення з Женеви про рішення Ліґи Націй в манджурській справі відповідають дійсности, то Японії більше нема чого лишатися в Лізі. Дехто боїться виступлення Японії з Ліґи Націй, але вже гірше не буде, як є тепер. Ґенерал каже, що коли Ліґа Націй не прислухується до японських заяв і лишиться при своїм рішенню, то Японія покине її.

Японські біржі, які були замкнені, коли зявилася чутка, що Японія вже виступила з Ліґи Націй, тепер знову почали свою працю.

НІМЕЧЧИНА МАЄ МОРАТОРІЮ НА РІК.

БЕРЛІН (Німеччина). — Комітет інтернаціональних банкирів, який засідав тут кілька місяців, вирішив дати Німеччині річну мораторію на її короткотермінові позички. Разом з тим дозволять вірителям перенесоти їх кредити з одного довжника на другого.

Таке рішення значно полекшує фінансове становище Німеччини й скріпляє уряд Гітлера.

ДЕМОКРАТИЧНУ ПРЕСУ В НІМЕЧЧИНІ СПИНЕНО.

БЕРЛІН (Німеччина). — Влада припинила на тиждень видання всіх демократичних ґазет, які видає видавництво Ульштайна. За причину свого розпорядку влада подає, що ця преса перекручувала повідомлення біржі й підривала довіря до заряджень та розпоряджень уряду в фінансово-економічних справах.

Два робітничі тижневики в Берліні припинено до квітня, а соціялістичну ґазету в Бресляві спинено на 5 днів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„БАНКОВЕ СВЯТО" В СТЕЙТІ МІШІҐЕН

Стейтовий уряд у Мішіґені зарядив закриття банків на цілий тиждень. В цей спосіб здержано майже всі банкові операції, ведені 550 банковими інституціями стейту, що обертають капіталом понад півтора міліярда долярів.

Зарядження мало тяжкі наслідки для бизнесу стейту. Не маючи під руками готівки та не можучи її дістати по написанню чека, підприємства не можуть вести бизнесу. Багато підприємств закрили двері зараз першого дня. Інші певно підуть за ними слідуючих днів, хоча з сусідніх стейтів везуть готівку.

Такі нещасливі наслідки має це закриття банків, яке немовби на сміх названо „банковим святом". І можна сказати, що стейтовий ґубернатор, котрий зробив це зарядження, певно всі ці наслідки передбачив. Отже все лихо стається з розмислу. Стейтовий ґубернатор відповідає за свій крок та за його наслідки.

Та стейтовий ґубернатор може сказати, що хоч його зарядження принесло тяжкі наслідки для бизнесу стейту, то цей бизнес був би потерпів ще тяжче, якби такого зарядження не було. Він може сказати, що мав до вибору два лиха та з них вибрав менше, хоча це менше виглядає дуже тяжким. Що саме було цим другим лихом, від якого ґубернатор виратував стейт зарядженням 8-дневного „банкового свята", докладно не знати. Але можна легко догадатися. Це певно якийсь великий банк, або кілька великих банків стейту не могли би виконати своїх звичайних банкових зобовязань.

Які будуть остаточні наслідки зарядження; чи справді ґубернатор вибрав з двох лих менше, покаже будучність. Нині Америка старається розвязати питання: чи ситуація в Мішіґен є міродатна для всіх Злучених Держав, чи це може тільки питомо місцева афера? Банкирі інших стейтів успокоюють людей, що це місцева ситуація, вироблена застоєм в автомобілевім промислі та земельною спекуляцією в депресії. Правда, й інші околиці знають застій у своїм основнім промислі; й інші околиці знають наслідки земельної спекуляції, але мало котра околиця має до діла з обома нещастями наraz.

А всетаки мішіґенське „банкове свято" може бути пригадкою для цілої Америки, що теперішні часи вимаґають надзвичайної уваги й заходів.

З ОРҐАНІЧНОЇ ПРАЦІ В РІДНІМ КРАЮ

(Ориґінальний допис нашого кореспондента).

I.

Кооперативний український рух в Галичині станув уже на такім ступні розвою, що починає колоти в очи наших „найсердечніших". Зокрема галицький „Маслосоюз" звернув на себе вже увагу навіть Анґлійців.

Галицька українська кооператива користується передовсім чужим досвідом і висладами студій чужих визначних учених на тім полі. А досвід, зібраний чужими в справах кооперації, є дуже великий, бо дотичний рух сягає ще 1820 року.

Тодіто основано в Анґлії товариство для пропаґанди кооперації, а між 1827 і 1830 роками повстали сотки кооперацій у тому краю. Та вони не мали ще досить досвіду й порозпадалися так, що правдивий кооперативний рух зістав уґрупований доперва в році **1844,** коли то в місті **Рочделю** в Анґлії тамошні ткачі оснували **„Товариство Рачдельських Піонірів"** і оснували свою крамницю. Вони й уложили та проголосили свою програму, яка є й досі головною підставою кооперативного руху по всіх краях світа. Та програма звучала ось як:

„Цілю товариства є ссягнути грошеву користь і поліпшити домашні соціяльні умовини своїх членів, згромаджуючи капітал, поділений на уділи у висоті одного фунта стерлінґів, щоби виконати слідуючий плян:

„1) Відкрити крамницю для продажі споживчих продуктів і убрання; 2) купити або вибудувати доми для тих членів, які бажали би помагати собі взаїмно в поліпшенню свого домашного і соціяльного життя; 3) підтримати продукцію товарів, які вважатиме товариство потрібними, щоби дати **працю безробітним** членам, або тим, яких заробітна платня є невистарчаюча; 4) як тільки буде можливим — товариство приступить до продукції розділу, та займеться освітою у свойому ґурті — власними засобами, або іншими словами — воно створить автономну кольонію (селф супортінґ), в якій інтереси будуть спільні (юнайтед). I вона поспішить з помічю іншим товариствам, які хотіли би заснувати подібні кольонії; 5) в ціли поширення тверезости товариство відкрие в одній зі своїх домівок установу тверезости".

Як бачимо — то та програма переступає значно область, котру в теперішних часах признають загально кооперації, бож та рочдельська програма — це повний плян соціяльного відновлення. Коротко сказавши, йшло про те, щоби створити цілий ряд малих світів, котрі би в своїм ґурті орґанізували і продукцію і розділ, і котрі би дальш розмножувалися при помочі приміру та відповідної пропаґанди.

Крім того виробили рочдельські піоніри ще й внутрішний правильник, котрий обіймає ось такі точки: 1) Ціна продажі побудована на ринкових цінах (а не на ціні коштів), цебто на торговельній ціні; 2) осягнення надвишки звертається членам відповідно до висоти їхніх закупів (а не згідно з висотою їхніх уділів); 3) кождий член має один голос, без огляду на число уділів, які він посідає; 4) продажа **за готівку,** а не на кредит, — однакож та остання постанова допускає деякі виїмки.

Ось так виглядають ті рочдельські правила, а близько столітний досвід доказав їхню мудрість у всіх краях та в усіх середовищах.

Однакож спеціяльні обставини, істнуючі в ріжних краях — змушують в практичнім переведенню до деяких змінних правил.

Дотичить це особливо таких країв, як ось наша поневолена Західня Україна, в котрій кожда, якаб вона й не була, орґанізація, є передовсім власне **орґанізацією,** котра єднає в собі одиниці, що належать до української нації, єднає їх та учить солідарности й дисципліни.—**Чисто українська** кооперативна орґанізація коле вже віддавна в очі наших „найдорожчих"—і з одної сторони вони наші кооперативи просто в дикий спосіб розвязують, як ось у Дубенщині на Волині, або стараються підтягнути „под еден дах", як це буває в нашій нещасній „волинській тихій стороні".

I власне з уваги на цілком спеціяльні обставини, в яких наш нарід у Польщі проживає, має наша кооперація в тій державі свої спеціяльні прикмети, прикмети передовсім **орґанізації яко такої.** Вона дає у себе прожиток і корисну роботу цілій низці специялістів у торговельних і кооперативних справах, вихованих головно в заграничних високих торговельних школах, як ось славна **„Українська Господарська Академія в Подебрадах",** котра, на жаль, унаслідок відмови дальшої підмоги з боку чеського уряду, перестала в останнім році в дотеперішній формі істнувати.

I я — ведений моєю звичкою відскакувати часом дещо на боки, за що Хвальна Редакція нераз уже сердилась на мене — позволю собі й при отсій нагоді на такий маленький відскок:

Американські міліярдери любять часто — нераз просто для заспокоєння своєї амбіції, але іноді і через свою „чоловіколюбність" основувати всілякі університети та академії свого імени.

Чи не було би порадною і можливою річю, коли би наші визначні люди представили такому одному чи другому американському багатієви, яку вдячність здобув би він собі у 44-міліонового українського народу, коли би він своїми міліонами вивінував от хоч би таки подєбрадську нашу Гоподарську Академію?

Думаю, що тепер, коли наші українські Американці чимраз зручнішу рекляму роблять для нашої української справи — можуть і такі старання принести пожаданий вислід. Таку пропаґанду можна би зробити передовсім з нагоди надходячої Світової Вистави в Шікаґо.

Ануж знайдеться який міліонер, котрий може власне під вражінням наших хорів або хоч би й танків — захоче зробити своє імя славним на віки між народом, котрий за яких 10 літ (помимо большевицьких розстрілів) числитиме вже **50 міліонів** своїх членів?

У всякому разі — спробувати варта!

Але вертаймось до справи кооперації в Рідним Краю.

Отже вона виробляє і дає прожиток не лиш цілому рядови провідних кооперативних діячів, але і цілій армії справників та крамарів в низах, поміж самим нашим селянським народом, котрий такою службою поправляє своє матеріяльне істновання і може давати свої діти до шкіл, передплачувати часописи, купувати книжки і т. ін.

Дехто з них стає потім і самостійним купцем, а з уваги на це, що „Україна велика" — є і для таких самостійних купців досить місця і для кооператив також.

А дальше: наші **повітові союзи кооператив** стоять у тіснім звязку з кружками „Сільського Господаря" і звичайно причиняються грошево до удержання одного (або й більше) ученого **аґронома** в повіті, котрий уряджує відповідні курси і виклади, дбає передовсім про годівлю доброї худоби та старається про практичне і доцільне переведення молочарської орґанізації.

Наш **„Маслосоюз"** має вже і в Анґлії добру славу і робить навіть такій Данії конкуренцію. Це є власне наша найкраща і найбільша кооператива, котра стоїть у близьких зносинах з „Сільським Господарем". Та остання орґанізація не має тепер абсолютно ніяких субсидій ані від краю, ані від держави й тому її аґрономи й інжиніри мусять бути удержувані при допомозі „повітових союзів кооператив".

Наша кооперація старається виконувати по змозі й дальші рочдельські заповіди й тому старається вона відповідно до своїх сил та до запотребовання кооператив на місцях переходити поволи і **до продукції.** I так маємо вже наприклад — славне вже в нас мило „Центросоюза" — а самі признаєте, що в нашій преславній Галилеї бруду немало є, то і своєрідне мило придасться. Маємо й свою пасту до чобіт, циґаретні паперці й таке инше — а це уґрунтовує поволи наше рідне, **своє** виробництво.

Наші кооперативи, особливо вищого розряду — стараються також мати свої **власні доми,** що нагадаю от хочби прегарний дім — в полтавськім стилю — Повітового Союза Кооператив у Коломиї.

Коли взяти на увагу перший уступ рочдельської програми, а особливо **„грошеву користь"** своїх членів — то наші кооперативи дають її у формі поділу — відповідно до числа уділів — чистого річного зиску.

Однакож у часах такої страшної господарської кризи (депресії), яку тепер переживаємо — не може бути покищо й мови про такий чистий зиск, а кооперативи наші почуваються щасливими, коли можуть взагалі істнувати, не наражаючи себе на ліквідацію. I тому всі старання їх верхівки, то є **„Ревізійного Союза Українських Кооператив",** ідуть у тому напрямі, щоби вишукувати всі хиби нашої кооперативної орґанізації, усувати їх, поправляти функціонування цілої машини й не допускати до попсуття хочби й найменшого у ній колісцятка.

Іван Гуцуляк.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

M-l Z-o, Chicago. — The Svoboda gladly reports Ukrainian social activities in your place and any other place. The paper, however, cannot report as news something that is purely and exclusively an advertising matter, such as your announcement of the dance. If you intended to have it inserted as an "ad.", kindly state so on the top of your letter. Such a dance, after it had been held, could be reported in news section.

П. Т., Ню Йорк, Н. Й. — Ви пишете зприводу Вашого допису: „Сказав і душу облегчив". Дописи пишеться до ґазет не для „облегчення душі", а для вияснення якоїсь справи. В дописі Ви називаєте інших „Микитами", „хамами", „Гаврилами", „мудрими Панасами" й т. д., посилаєте інших „під три чорти" та взагалі пишете всю статтю в нестримно лайливому тоні.

Ви лаєте тих, що під дописами підписали своє повне імя, а самі ховаєтеся за дві букви, лишаючи редакції приймати повну відповідальність за Вашу лайку. Такі дописи до нашої ґазети не підходять.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

РАРІТАН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в понеділок, 20-го лютого вечером в годині 7-мій, в гали У. Н. Дому, 10 Колфакс Ст. Проситься всіх членів і членниць прибути на згадані збори і вирівнати свої залеглі вкладки, бо в противнім разі поступиться після статута. — Марія Туранська, рек. секр.

В. Петрин.

ХТО ВКРАВ?

(Оповідання).

(3)

— Се не виключене, що він з богачкою оженився. Вродливий парубок міг подобатися неодній дівці. Як дівка має власний маєток і не шукає богача, то возьме й бідного. Ще як сама погана, то й бідний робить ласку, як бере її. Що він злодій, могла не знати... Як він тепер жонатий і богач, то ми вже не потребуємо боятися його, бо тепер хіба вже не буде красти. Тепер він не схоче йти до арешту, бо, маючи що їсти, не потребує годуватися краденим.

За пару днів до села прийшли жандарми. Питали, чи хто не бачив Івана Рачука. Самого, або з дівкою. Пішли до того, котрий їх бачив у місті, та він міг лиш те сказати, що обоє були дуже по панськи одіті, і що вона мала дуже червоний писок.

По відході жандармів по селу пішла чутка, що Іван Рачук тепер в горах на чолі ватаги опришків.

— Так, чи сяк — думали тепер Дерчичани, — чи великий він пан, чи великий бандит, треба буде його приязно привитати і добре погостити, якби прийшов до села. Раньше всі відгороджувалися від нього залізними решітками, дехто й собаками гнав його з хати. Тепер всі були готові просити його до хати. Пан Рачук робив їм ласку, не грабуючи їх.

Коли Дерчичани ломили собі голови питанням, що з Рачуком сталося, він знов сидів за кратами. I та пані з червоним лицем сиділа. То була наймичка у якогось жида і кількадневна коханка Рачука. Вона обікрала жида і за гроші, так легко зароблені, вона пару днів ґуляла з милим.

Коли Гандзя вчула, що Рачук мабуть пустився на розбійника, вона пригадала собі свій медалик, який сама завісила на його шиї ще тоді, коли обоє були малими дітьми. Тепер вона вже була гожа, вісімнацятьлітня дівчина. Щоби дурно не їсти маминого хліба, пішла за наймичку до Петрички, що був першим сусідом мельника. До того, у котрого колись Іванко Рачук був пастухом.

— Не помогла моя Матір Божа, — подумала Гандзя зітхаючи, коли пригадала собі ту хвилю. — Не мала на нього сили. А може він таки зараз здоймив медалик з шиї і кинув до в болото? Як цього не зробив зараз, то зробив пізніше. Адже злодій і розбійник святої річи не буде шанувати, носити з собою.

Хата Петрички, Гандзиного господаря, стояла при самім лісі. То був густий молодник. Взагалі ціле село тяглося попід сим лісом, обійстя попри обійстя. По цім боці ряду будинків ішла дорога, так, що село було забудоване між лісом і дорогою. По тім боці дороги плив потік, рівнобіжно з дорогою. Від нього відходила направо коротка млинівка. Один кільометер за млином, себто вже за селом, потік впадав до ріки.

Одної днини краєм молодого ліса йшли попри село два парубки. Йшли, скрадаючися, хащами, так, щоби з села ніхто не міг побачити їх. Коли переходили попри хату Петрички, один з них вхопив товариша за руку, зупинився і каже:

— Ось тут жиє той, що перший хотів навчити мене, як то в поті чола треба їсти свій хліб.

— Мабуть лихий був навчитель, — замітив другий волокита.

— Дуже лихий! За дурний горщок сметани господиня викинула мене, ще заки я повитирав писок. Чи то я тому був винен, що комора стояла на розтвір відчинена і що я так люблю сметану?

— Не знати, чи пізнала би тебе?

— Можу спробувати. Саме тепер пора на обід. Петричкова добре годує свою челядь. Не пошкодило би, як би старого знакомого запросила на обід. Гадаю, що запросить. То розумна баба. Вона воліє дати доброхіть миску каші, ніж щоби я, пімстившися, взяв з комори цілу шинку, або з пасовиська вівцю. Піду!

— Ти підеш і може будеш смачно їсти, коли я тут голодний лише слину ковтати буду?

— Як мене запросить, то й тебе миска не мине. Скажу їй, що я не сам, а з приятелем.

Іван Рачук лишив товариша в кущах і сам пішов до хати Петрички. При фіртці на подвіря нікого не було. I подвіря було пусте. Рачук переступив поріг хати. В хаті був тільки кіт і на столі дві великі миски. В одній до половини була сметана, друга була повна пирогів. Двері до світлиці були відчинені. Рачук голосно пчихнув, щоби, як є хто в світлиці, викликати його. Ніхто не вийшов, ні не обізвався. Для певности Рачук ще заглянув до світлиці. Справді була пуста. Ще раз подивився на подвіря.

Рачук знав господарську поведінку і звички на селі. Коли в хаті, ні коло хати не було нікого, хоч обід вже на столі, то мабуть вродилося теля і всі побігли до нього до стайні. Подумавши так, вхопив миску з пирогами і всипав їх до миски зі сметаною. З лижника виймив дві ложки і впхав між пироги. Миску з пирогами взяв у руки і ще раз глянув ся, на подвіря. Не бачучи нікого, вийшов з хати. Щез в кущах і пішов до свого товариша, кажучи:

— Диви, який гостинний мій перший господар. Він і вся його челядь вийшли з хати мабуть нарошно на те, щоби ми оба могли наїстися пирогів.

— Ти вкрав? — спитав товариш.

— Ти може гадав, що ті пироги зварила і ту сметану Петричка поставила нарошно на те, щоби нас нагодувати?... Що правда, якби мене спіймали, то я так буду в суді боронитися. Скажу, що Петрички дуже побожні і знають, що церква приказує голодного накормити. В суді скажу ще так:

„Світлий суде! Я мусів гадати, що то для бідних мандрівників, коли стояло на столі і ніхто з домашних не сідав їсти".

— Не багато помогло би тобі, — сказав товариш.

Оба посідали так, щоби крізь кущі видіти все те, що діється на обійстю Петрички, і зачали їсти. Вже добре наїлися, коли в мисці ще доповини були пироги, вони почули крик. У Петрички всі бігали сюди й туди, кричали і клялі. Очевидно, зійшовшися голодні, побачили, що нема миски зі сметаною і що з другої миски пропали всі пироги.

— I двох ложок нема! — крикнула Гандзя.

— В хаті ніхто не сумнівався, що коли всі були в стайни, то від вулиці хтось зайшов до хати і вкрав обід.

— Може він в шопі і там преспокійно їсть наші пироги? — сказала Гандзя і побігла до шопи.

Коли Гандзя вернулася і сказала, що в шопі нема нікого, господиня сказала до Гандзі і до пастуха:

— Треба подивитися на вулицю. Одно нехай біжить на право, друге наліво...

— Той що вкрав, не такий дурний, щоби сидіти на вулиці і ждати, аж його піймаємо, — перебив Петричка. — Ліпше сидіти тихо, щоби з нас люди не сміялися. Бачу, тісто ще є. Бачу, троха й готових, хоч ще не зварених пирогів лежить на стільници. Звари зараз ті що готові, решту доробі. Як поможе Гандзя, то пироги раз-два будуть готові.

Господиня і Гандзя взялися до роботи.

— Щож з тою рештою зробимо? — спитав товариш Рачука, коли вже наїлися так, що ледви дихали і аж кольки спирали їх. — Хіба ту решту лишимо в кущах?

— Шкода, щоби такі добрі пироги і ще ліпша сметана так змарнувалися, — замітив Рачук.

— То хіба віднесеш, подякуєш господини за добрий обід і запросиш нас ще на вечеру...

— Я хотів би побачити і почути її, як би я справді зробив так... Тих пирогів бігме шкода. У Петрички вже затихло. Мабуть гадають, що злодій вже за ріками і за горами. Ми тут безпечні, бо сюди до нас не прийдуть. Підійдемо трохи глибше в кущі, поляжемо і будемо ждати, аж пироги в шлунку потахнуть. Тоді й решту зїмо.

— Я на нині вже маю досить! — сказав товариш Рачука.

— Не бійся! За яку годину зїш ще пару.

Рачук витягнув шию і став наслухувати, бо відтам, відки вони надійшли, почув шелест. Вже схопився, щоби втекти глибше в кущі, та було запізно. Коло них вийшов з кущів молодий парубок і з руки всипував до губи жменю малин. Коли Рачук побачив, що то не з села парубок, а якийсь сторонський мандрівник, успокоївся і сів назад коло миски. Вгадав, що то якийсь голодний, бо обскубував малини і зараз їв їх. Побачивши обох вилокитів, поздоровив їх і, далі скубучи малини, ласо закидав очима на миску з пирогами.

— Чи ти вже обідав? — спитав його Рачук.

— Тепер обідаю, — парубок відповів. — Тільки шкода, що до тих малин не маю пирогів.

— Пироги є ось у тій мисці. Не бачиш?

— Я не сліпий. Та то не мої пироги.

(Далі буде).

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗА

відбувшоїся на днях 11—16 липня 1932 в головній канцелярії У. Н. Союза.

ЗВІТ РЕКОРДОВИЙ.

З початком січня 1932 р. було повнолітних членів в У. Н. Союзі	20,817
Від 1 січня до 30 червня принято нових	195
Від 1 січня до 30 червня принято наново	298
Від 1 січня до 30 червня принято з переступ. листами	220
Разом	22,130
Від 1 січня до 30 червня суспендовано	1,532
Від 1 січня до 30 червня відійшли з переступ. листами	225
Від 1 січня до 30 червня померли	104
Разом	1,861
З кінцем червня 1932 р. остало повнолітних членів в У. Н. Союзі	20,269

Молодечий Департамент.

З початком січня 1932 було членів в Мол. Департаменті	13,433
Від 1 січня до 30 червня принято нових	214
Від 1 січня до 30 червня принято наново	548
Від 1 січня до 30 червня принято з переступ. листами	121
Разом	14,316
Від 1 січня до 30 червня суспендовано	1,456
Від 1 січня до 30 червня відійшли з переступ. листами	137
Від 1 січня до 30 червня відійшли до повнолітних членів	14
Від 1 січня до 30 червня померли	85
Разом	1,692
З кінцем червня 1932 р. остає членів в Молодечім Департаменті	12,624

ЗВІТ КОНТРОЛІ ГОЛ. ФІН. СЕКРЕТАРЯ ВІД 1. СІЧНЯ ДО 30. ЧЕРВНЯ 1932 Р.

ПРИХОДИ:

	Вкладки від членів	Проц. від моргечів	Проц. від бондів	Проц. з банків	Сирітські части	Відзнаки книги і ин.	Сплата моргечів	Сплата бондів	Сплата позички	Календар	Рент	Разом
Січень	32,948.07	7,386.51	2,841.25	4,464.40		133.48	3,196.25			92.55		51,062.51
Лютий	32,618.10	6,285.01	4,422.50		1,025.00	170.88	1,210.00					45,731.49
Березень	33,047.05	4,865.64	295.00		1,400.00	181.14	1,857.50					41,646.33
Квітень	32,809.12	4,184.52	2,322.79		1,160.00	303.86	1,683.75					42,464.04
Травень	32,700.54	8,597.97	3,437.50			174.35	1,125.00	5,041.50				51,076.86
Червень	32,889.72	7,107.25	2,609.88		950.00	215.96	9,947.12		25.00			54,744.93
Разом	197,012.60	38,426.90	15,928.92	4,464.40	4,535.00	1,179.67	19,019.62	5,041.50	25.00	92.55	1,000.00	286.726.16

РОЗХОДИ:

	Фонд посмертний	Фонд адміністр.	Фонд резервовий	Фонд конвенц.	Фонд запомог.	Фонд народний	Фонд сирітський	Моргечі	Бонди	Позички	Праперти	Разом
Січень	12,250.00	5,445.22			1,450.00		2,507.43	34,062.15		150.00		55,864.80
Лютий	17,500.00	5,298.39		1,600.58	2,178.00	327.80	805.48					27,710.25
Березень	21,560.17	4,884.48			1,800.00		4,686.64	25,000.00		90.00		53,021.29
Квітень	14,925.09	7,352.69			2,150.00	500.00	2,286.13	82,000.00		125.00		109,338.91
Травень	4,000.00	8,914.98			18,885.00	5,428.04	639.75	65,000.00		255.00		103,122.77
Червень	20,305.00	6,262.76			1,845.00	1,200.00	1,112.70	18,000.00		265.00		43,990.46
Разом	90,540.26	38,158.52		1,600.58	28,308.00	7,455.84	12,038.13	224,062.15		885.00		403,048.48

ЗІСТАВЛЕННЄ.

Готівка з кінцем грудня 1931 р. остала	$428,298.38
Прихід за шість місяців	286,726.16
Розхід	$715,024.54
Розхід за шість місяців	403,048.48
Готівка з кінцем червня 1932 р. остала	$311,976.06

Готівка У. Н. Союза, старих і нових родів обезпечення, знаходиться в слідуючих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва Фонду	Сума:	Разом:
Peoples Trust Co.	Shamokin, Pa.	558	Sav. Dept.	Orphan's Fd.	$ 5,433.93	$ 5,433.93
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	182,746	Sav. Dept.	Mortuary Fd.	12,618.45	
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	202,352	Sav. Dept.	Adm. Fd.	12,240.00	24,858.45
First National Bank	Jersey City, N. J.	656	Sav. Dept.	Indg. Fd.	13,580.08	13,580.08
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.	16,955	Sav. Dept.	Indg. Fd.	612.08	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	11,884.20	12,496.28
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.	16,279	Sav. Dept.	Mort. Fd.	6,121.40	
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	21,903.16	28,024.56
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.	8,209	Sav. Dept.	Reserve Fd.	3,994.89	
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	8,097.31	12,092.20
Linden Trust Co.	Linden, N. J.		Check Acc't	Mort. & Res. Fd.	17,345.17	17,345.17
Elizabethport Banking Co.	Elizabeth, N. J.	16,091	Sav. Dept.	Mort. Fd.	27,178.19	27,178.19
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	1,564	Sav. Dept.	Mort. Fd.	24,946.60	
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	4,647	Sav. Dept.	New Mort. Fd.	301.13	25,247.73
National State Bank	Elizabeth, N. J.	6,482	Sav. Dept.	Reserve Fd.	27,771.50	27,771.50
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N J.	380	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,484.74	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	1,809	Sav. Dept.	Conven. Fd.	335.04	2,819.78
Home Central Trust Co.	Elizabeth, N. J.	5,899	Sav. Dept.	Mort. Fd.	24,481.05	24,481.05
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	15,348.23	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Indg. Fd.	4,849.83	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Orphan's Fd.	12,739.85	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	National Fd.	3,047.89	35,985.80
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.	105,713	Sav. Dept.	Mort. Fd.	20,380.15	20,380.15
N. J. National Bank & Trust Co.	Newark, N. J.	19,297	Sav. Dept.	Conven. Fd.	17,754.77	17,754.77
Howard Sav. Institution	Newark, N. J.	547638	Sav. Dept.	Conven. Fd.	6,526.42	6,526.42
Integrity Trust Co.	Philadelphia, Pa.	32502	Sav. Dept.	Mort. Fd.	10,000.00	10,000.00
				Total	$311,976.06	$311,976.06

Готівка Молодечого Департаменту У. Н. С. знаходиться в слідуючих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва Фонду	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, U. J.	3,730	Sav. Dept.	Mort. Fd.	11,285.80	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	12,640.91	23,926.71
Harmonia Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adm. Fd.	24,513.35	24,513.35
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	1,688.41	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	1,560.91	3,249.32
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,148.49	
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Invst. Fd.	10,894.06	14,042.55
				Total	$65,731.93	$65,731.93

Інвестиція готівки в моргечах:

З кінцем грудня 1931 р. остало в моргечах	$1,481,303.25
За час 6 місяців інвестовано в моргечах	224,062.15
Разом	$1,705,365.30
За час 6 місяців сплачено моргечів	19,019.62
З кінцем червня 1932 р. остає в моргечах	$1,686,345.78

Інвестиція готівки в бондах:

З кінцем грудня 1931 р. остало в бондах	$687,249.50
За 6 місяців сплачено бондів	5,041.50
З кінцем червня 1932 р. остає в бондах	$682,208.00

БІЛЯНС.

Стан чинний.		Стан довжний.	
Готівка	$ 311,976.06	Фонд посмертний	$2,118,387.22
Моргечі	1,686,345.78	„ резервовий	389,249.70
Бонди	682,208.00	„ запомоговий	62,113.99
Реальність	148,991.20	„ адміністрац.	20,588.23
Позички	1,235.00	„ конвенційний	31,616.23
		„ народний	3,047.89
		„ сирітський	205,752.78
Разом	$2,830,756.04	Разом	$2,830,756.04

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ.

ПРИХІД.		РОЗХІД.	
Січень	$5,485.65	Січень	$ 582.64
Лютий	4,576.67	Лютий	1,423.70
Березень	3,478.71	Березень	733.20
Квітень	6,542.90	Квітень	6,097.50
Травень	4,989.49	Травень	42,448.70
Червень	4,015.17	Червень	1,699.97
Разом	$29,088.59	Разом	$52,985.71

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Готівка з кінцем грудня 1931 р. остала	$ 89,629.05
Прихід за 6 місяців	29,088.59
Разом	$118,717.64
Розхід за 6 місяців	52,985.71
Готівка з кінцем червня 1932 р. остає	$65,731.93

БІЛЯНС МОЛОД. ДЕПАРТ.

Стан чинний.		Стан довжний.	
Готівка	$ 65,731.93	Фонд посмертний	$211,967.18
Моргечі	151,790.00	„ адміністрац.	83,334.75
Бонди	77,780.00		
Разом	$295,301.93	Разом	$295,301.93

Замітка до рекордового департаменту.

Головна Контрольна Комісія, провіряючи рекорди Молодечого Департаменту У. Н. Союза, доглянула, що багато членів цього Департаменту, обезпечених після табельки з вкладкою 25 ц. місячно, покінчивших 18-тий рік життя, не були переведені з Мол. Деп. до старших членів У. Н. Союза.

Після статута У. Н. Союза кождий член згідно з табелькою першою (I) має бути у віці від 1. до 18. року життя.

Колиж молодечого члена по над 18 літ життя за 25 ц. держиться дальше в Мол. Деп., то такий стан противиться статутови.

Зогляду на безробіття батьків, Головна Контрольна Комісія наразі уважає за не обхідне виправдати той стан, бо натискаючи на молодих членів переходити до старших може мати ту консеквенцію, що та молодіж пропалаб для У. Н. Союза.

Констатуючи цей факт, Головна Контр. Комісія стверджує, що придержання 18-літніх поза реченець в Мол. Деп. У. Н. Союза, не принесло ніякої школи У. Н. Союзови, а членам-родичам дало продовження дешевого обезпечення їх дітей.

ЗВІТ КОНТРОЛІ АДМІНІСТРАЦІЇ СВОБОДИ.

ПРИХІД.		РОЗХІД.	
Січень	$6,480.17	Січень	$6,185.16
Лютий	6,192.04	Лютий	4,531.97
Березень	5,418.26	Березень	6,117.64
Квітень	6,738.21	Квітень	5,505.24
Травень	6,084.61	Травень	6,164.43
Червень	5,172.34	Червень	4,400.65
Разом	$36,085.63	Разом	$32,905.09

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Готівка з кінцем грудня 1931 р. остала	$11,783.37
Прихід за 6 місяців	36,085.63
Разом	$47,869.00
Розхід за 6 місяців	32,905.09
Готівка з кінцем червня 1932 р. остає	$14,963.91
Депозит в Газовій Ко.	50.00
Разом	$15,013.91

Головна Контрольна Комісія перевела контролю діловодства голов. канцеларії У. Н. С., діловодства Адм. „Свободи", провірила розміщення фондів У. Н. Союза, розподіл позичок для членів згідно з ухвалою річного засідання в лютім 1932 р., провірила стан підготовчих праць, торкаючихся плянованої реформи У. Н. Союза та коштів, звязаних з реформою, і отсим стверджує: 1) Всеньке діловодство знайдено у взірцевому порядку; 2) льокацію готівки знайдено в порядку і згідно з приписами статута У. Н. Союза; 3) сконстатовано правильний розподіл позичок на підмогу безробітним членам; 4) сконстатовано великий вклад праці для підготовлення реформи; 5) і вкінці стверджено малі видатки на переведення реформи.

Jersey City, 16. липня 1932.

ГОЛ. КОНТР. КОМІСІЯ:
Он. Шараварко, о. Гр. Пипюк, о. д-р В. Клодницький.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

THE REVERSE OF THE "FOREIGN" WORDS IN OUR LANGUAGE.

Thomas Jeferson, the famous American stateman, prophesized more than a century ago that the American people would make changes in their mother tongue. This belief he based upon the observation that the American people were growing in numbers, increasing in the diversity of their interests and racial strains. As their life was changing, so will change their language, he argued. As they had made changes in the political institutions which they had had inherited from their motherland, so they will change their language, which they had brought with them from that motherland. In 1813, he wrote to a friend, "The new circumstances under which we are placed, call for new words, new phrases, and for the transfer of old words to new objects. An American dialect will therefore be formed."

Thomas Jefferson was no linguist, but his prophesy was fulfilled, which proves what a keen observer of life he was. Nowadays, everybody who knows the English language, is conscious of the profound differences between the English as it is spoken and writen in England and the English of the American people. Indeed, the difference is so great that some writers speak of the English and the American language.

These facts came to my mind as I read in our daily "Svoboda" the indignant but not dignified attacks upon a contributor to this paper for using a series of foreign words. As I read those words and then demagogic instructions to the writer to go to the country to study the Ukrainian language at its source, I must admit that I grew ashamed of those contributors. And this is why I blush for them.

The life around us changes. We come in contact with other races. We pass from one class to another, from peasantry into the working class, among professionals class, or merchants. We learn to know a life completely different from what was our life in the old-country village. Every day we see things which we had never seen in the country before. Every day we have to solve problems which we were never called to solve before. Every day we have to think in concepts unknown to our forefathers and our fathers, unknown even to our brothers who are left behind. All those circumstances call for more words, for new words, to call new objects, concepts, and conditions. Without words we cannot think of them. Without words we cannot solve the problems which confront us.

And yet here are people who refuse to follow this natural, urgent call for new words. They tell you: never use a word unless it was used in the villages of the old country. Or else you commit a sin, a crime, or what not, of polluting your own mother-tongue.

We may point out to them that everybody else is doing this. That the American people are doing the very same thing. And yet those people would stubbornly deny the Ukrainian people the right to adopt new words, and the more arguments of reason adduce to them, the more intolerant they become in denouncing you. When they see a new word which they never heard before in their native village, they do not try to find out what that word means, in what way it helps us to think, to solve some important problem. Instead of thinking and learning, they attack the writer. "Rubbish!" — they yell. "Purge our native tongue of such words!"

Other races, too, did not have that word. But they have deemed it necessary to bring it to their tongue, and it has become the necessary part of the thinking outfit. Not so with our critics: they would rather refrain from thinking than to go to the trouble of learning a new word and a new concept.

May I now ask you: who are those people and what are they leading us to?

And may I also suggest you a choice: which way would you like to go: with those who try to show you the whole world, with all its complexity, and who try to make you understand that changing, growing world? Or, would you like to see only such world as our forefathers saw in their villages, and to use only those words which they used, and to have only their outlook of the world?

As this might seem like a criticism of our forefathers, may I add another question: if our forefathers have molded such a beautiful language to fit their observations, their thoughts, and their feelings, shouldn't we expect from ourselves to shape our language to fit the new change in the world, to express the more varied observations, thoughts and feelings of the modern life we live in?

O-o.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Звідомлення Злучених А.-У. Організацій.

1) Наради в справі участи в світовій виставі.

Користаючи з побуту голови Вистави Української Корпорації в Филаделфії, скликано наради представників товариств і брацтв на день 9 лютого, де присутні делегати мали нагоду почути доклад д-ра Сіміновича в справі дотеперішних заходів Виставового Комітету в Шікаго. Секретар Комітету, п. Белегай, розповів про значіння вистави з боку народної й господарської пропаганди, а інж. С. Чижович, котра має занятися тепер технічною підготовкою вистави, дала короткий начерк, як вистава повинна бути уладжена.

З одушевленням приняли делегати відомість про спільні наради представників нашої преси і допомогових організацій в справі допомоги виставі та рішили взвати ще раз усі филаделфійські товариства призначити від себе датки на цю ціль. Досі зложили вже слідуючі товариства: Тов. А.-У. Горожанок $25, на зборах Оборони України $14, тов. ім. І. Франка $10 і тов. „Любов" $10.

Доручено Виставовому Комітетови Злучених Організацій, в склад якого входять гром. Рутецький, Савчин та Дубас, переводити дальшу збірку та виготовити плян дальшої праці й предложити його на загальних зборах З. А. У. Організацій дня 26 лютого ц. р.

Також принято до відома згоду Виставового Комітету відносно уладження музейного відділу в Филаделфії.

2) Загальні Збори Злучених А. У. Організацій.

Згідно з рішенням Управи Загальні Збори Злучених Організацій м. Филаделфії відбудуться в неділю, дня 26 лютого ц. р., точно в годині 7 вечером, у домі Горожан. Кожде товариство має право вислати двох своїх уповноважених заступників. Колиб котре товариство чи брацтво не одержало повідомлення про збори чи форми повновласти для делегатів, прохаємо звернутися негайно до секретаря:

Roman Karbivnyk,
2817 S. 81st St., Phila., Pa.

На порядку нарад: звіт і вибір управи, участь у світовій виставі, місцеві й народні справи.

Теперішне господарське положення нашої громади, як і події в старому краю, вимагають від нас дозрілої розваги й пляновової, успішної праці. Це осягнемо тільки злукою наших сил, провіреннням минулих промахів і успіхів, начеркненням ясної цілі на будуче та встановленням шляхів до її здійснення.

За Управу Злуч. А. У.Організацій м. Филаделфії:
В. Галан, предс.
Р. Карбівник, писар.

СПРАВЛЕННЯ НЕТОЧНОСТЕЙ.

ОЗОН ПАРК, Н. Й.

Громадянин М. Костів просить справити виказ коляди Союза Українок, який був уміщений у „Свободі" ч. 36.

Перше відділ цей має число 35, а не 36; колядувати ходили пані: П. Савка, В. Танчак, А. Лавич, М. Костів й М. Тіталес. Серед жертводавців має бути: К. Кошоловська й родина Сломошинських.

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ 11-го ВІДДІЛУ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

:—:—: відбудеться :—:—:

В СУБОТУ, ДНЯ 18-ГО ЛЮТОГО (FEBR.) 1933 РОКУ

БАЛЬ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

217-19 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

Початок в годині 8-мій ввечір. Вступ 40 центів.

Чистий дохід призначений на боєву акцію в Рідним Краю і тому 11-тий відділ О.Д.В.У. запрошує на цей Баль кождого Українця і Українку, що бажають допомогти цій акції.

39-40 **11-тий Відділ О.Д.В.У.**

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ.! УВАГА!

ЗАХОДОМ КОМІТЕТУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВ. ЦЕРКВИ СВ. ВОЗНЕСЕННЯ В НЮАРК, Н. ДЖ.

:—:—: відбудеться :—:—:

ЗАПУСТНА ВЕЧЕРА (ПУЩЕННЯ)

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19-ГО ЛЮТОГО (FEBR.) 1933 РОКУ

в годині 3-тій пополудни,

В ГАЛИ СІЧОВИКІВ, 229 SPRINGFIELD AVE., NEWARK, N. J.

Вечера розпічнеться в 3-тій пополудні і протягнеться до 7-мої години ввечір, а від 7-мої до пізної ночі протягається забава з музикою.

Зогляду цего, що згадана вечера і забава є послідньою перед св. великим постом, тому до численної участи на цю вечеру і забаву просить — **Комітет.**

На вечері будуть присутні і Американці, нехай же небракує й Українців. 40

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ПЕРША ЧОРНОМОРСЬКА СОТНЯ В НЮ ЙОРКУ

: приготовляє :

НАДЗВИЧАЙНИЙ

БАЛЬ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 19-ГО ЛЮТОГО (FEBR.) 1933 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK CITY.

Музика: Українська Сокільська Радіо Орхестра.

Початок в годині 7.30 ввечір. — Вступ 50 центів.

Здорові були!

Старшина Першої Чорноморської Сотні:

Н. Перчишин, сотник. 39 **Ст. Атаманець**, рек. секр.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

PITTSBURGH, PA.

Support "The Ukrainian Students Club."

For years, Ukrainians of Pittsburgh had been sending their sons and daughters to institutions of learning in this vicinity and for a long time, these students had been attending classes without the knowledge that their classmates may be Ukrainians. Many, however, expressed a desire to make Ukrainian acquaintances. As a result, in September, 1931, a group of students organized a club which is now known as "The Ukrainian Students Club."

There are at least thirty members in this club — the majority of which are students attending college or have already graduated. A small number, however, are seniors in high school that intend to enter college in the future. Thus, in a short time, this organization has succeeded in bringing together many schoolars and has created a feeling of sociability among the Ukrainian students in Pittsburgh.

The students of all nationalities have their respective fraternities and this is the first time that the Ukrainians have attempted such an enterprice. This is a mark of our cultural achievements and we should cultivate a friendly interest in the efforts that these young men and women are making to hold up the standard of Ukraine. For this reason, all Ukrainians of good will should render their services and support "The Ukrainian Students Club" of Pittsburgh.

At present, the club is making new plans for future social activities. To the next regular monthly meeting which will be held on Friday evening, March 3, 1933, at the International Institute, 405 Dithridge Sreet in Oakland, all Ukrainian students have been invited.

Dola M. Malevich.

Жінка: Бачиш, що чим більше щось коштує, тим воно дешевше.

Чоловік: Зате ти булаб для мене багато дорожча, колиб ти менше коштувала.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

„Безталанна" Карпенка Карого.

Українське громадське життя в Джерзи Сіти з кожним днем стає тривкіше й тривкіше. Суспільно-культурний поступ іде швидким кроком наперед. Українське громадянство, згуртоване в ріжні товариства, клюби, відділи і т. п., не спить. Молодь заворушилася й поволі розгортає свої творчі сили.

Чинність творчо-культурного життя особливо стала помітна після збудовання своєї власної домівки, Українського Народного Дому, який урочисто відчинено минулого року. Нема неділі, або суботи, щоби не було якоїсь вистави, або концерту танків, або зібрання. Майже цілий рік наперед Народний Дім у святочні дні та суботи є занятий. Стає помітним уже тепер, що чудова, досить великих розмірів саля, на деяких виставах не вміщає усіх, що бажаліб побачити виставу. Це є наглядний доказ культурного піднесення українського громадянства.

Одною з культурних подій у Джерзи Сіти треба признати виставу української побутової штуки „Безталанна", яка буде виведена дня 19 лютого в Народнім Домі. Виставу влаштовується заходом Вистового Комітету Союза Українок Америки. Дохід призначений на таку пекучу, культурно-національну ціль, як участь Українців на світовій виставі в Шікаго. У виставі беруть участь найліпші сили театральної штуки з Джерзи Сіти та Ню Йорку під проводом і участю відомого артиста Миколи Карлаша.

Кождий з Українців знає Карпенка Карого (Тобілевича), одного з найліпших знавців українського народнього побуту, одного з найліпших будівничих українського народнього театру та його проводиря. Карпенко Карий з талановитим хистом підмітив загально-видатні риси в побутовім життю нашого народа. З мистецькою вмілістю він підкреслює ці риси в своїх творах. Зпід його пера в низці інших вийшла й побутова штука, драма на 5 дій, „Безталанна".

В драмі „Безталанна" перед очима глядача відбуваються події, які торгають серце, гострять розум та приковують увагу. Пориви душі, виявлені в чутті особистої духової якости, яскраво випливають наверх у виведених постатях. Безмірна молода любов родить заздрість. Нестримна заздрість творить ненависть, незанузданa ненависть — жадобу пімсти. Почуття не розходяться з чинністю, а перемішані й переплутані разом творять життя, радість та жах його...

Варка любить Гната, але із заздрости і йому наперекір віддається за другого. І Гнат любить Варку, але з тих же причин жениться з Софією, дівчиною доброї душі й працьовитою. Софія любить Гната й безмірно вірить йому. Ганнаж, свекруха, ненавидить Софію й на кожнім кроці їй допікає. Гнат, Варка, Ганна й інші кують безталанну долю провідної постаті, цебто Софії.

Необдумана чинність, нестримані почуття доводять до життевого жаху...

М. П.

Князя Кольонну спитав хтось раз:

— Чи то правда, що ваш рід походить від Ромуля та Рема (перших римських королів, основників Риму).

— Гм, приятелю, таке саме питання завдавали вже моїм предкам за часів Цезаря і вони також не могли відповісти! — сказав князь.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ. (72)

А там далеко в долині лицарі точили далі свій бій, не знаючи, що Араби вже зявилися в їх долині. Сер Гай уже добігав на свому коні до Блейка, коли побачив, що Блейк не має в себе щита. Це на хвилину відвернуло увагу сера Гая від наміреного ним удару. Це використав Блейк. Сер Гай не встиг отямитися, як Блейк зручним ударом вибив з його рук меч, а другим ударом попав у те місце, де шия зі шоломом сходиться з панцирем.

Сер Гай з криком болю повалився з коня на землю. Не можна було описати радости, криків і привітів лицарів та жіноцтва зі сторони Блейка, коли вони побачили, що найстрашніший ворог Німру тепер збитий з коня. По правилам змагань, Блейк мусів лишити свого ворога на землі й податися до своїх лицарів. Та Блейк це правило порушив. Він зліз з коня й з мечем у руці пішов до лежачого сера Гая. Ніхто не розумів, що це значить.

Мешканці Німру схопилися на ноги й чекали з запертим віддихом, що далі буде, а лицарі Богуна голосно протестували, думаючи, що Блейк іде добити свого противника. Та всі були здивовані, коли побачили, що Блейк кинув геть свій меч біля сера Гая й обережно зняв шолом з голови свого ворога, а потім легенько обняв його й підніс його голову догори, стараючись одночасно затамувати кров, що текла струмком з горла сера Гая.

Затамувавши кров, Блейк передав сера Гая в руки його приятелів-лицарів, а сам знову взявся за меч для дальших змагань. Перемога Блейка над сером Гаем підбадьорила лицарів Німру та дуже пригнітила лицарів Богуна. Тепер почалися змагання не поодинці, а групами. Наступав рішаючий час у боротьбі. Всі стали дуже уважними і з напруженим чекали бою, в якому часто падали мертвими найліпші лицарі.